

Nr 205.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag för beredande av ökade förmåner åt personal, tjänstgörande å undervattensbåt; given Stockholms slott den 25 februari 1926.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

P. Albin Hansson.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 25 februari 1926.

Närvarande:

Statsministern SANDLER, statsråden OLSSON, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, LINDERS, SCHLYTER, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Departementschefen, statsrådet Hansson anför:

Jämlikt stadganden i de militära avlöningsreglementena må, bland annat under sjökommendering, till personalen utgå särskilda förmåner enligt grunder, som Kungl. Maj:t äger fastställa. I anslutning härtill hava i 15 kap. av kungörelsen den 31 december 1921 (nr 831) med vissa tilläggsbestämmelser till nyssnämnda avlöningsreglementen meddelats föreskrifter angående s. k. sjö-tillägg.

Bihang till riksdagens protokoll 1926. 1 saml. 174 häft. (Nr 205.)

I 1 § av nämnda kap. angivas vissa grundbelopp för dag räknat, med vilka sjötillägg i regel utgår till personal av olika grader under sjötjänstgöring vid icke-stationär förläggning. Dessa belopp variera, för officerare i kaptens- och subalterngraderna mellan 3 kronor och 1 krona 40 öre, för underofficerare av olika grader mellan 1 krona 80 öre och 1 krona 20 öre samt för manskap av olika kategorier mellan 80 öre och 20 öre.

För personal, som är inmönstrad å undervattensbåt eller ock, utan att vara å undervattensbåt inmönstrad, enligt av vederbörande befälhavare utfärdad order förrättar tjänst av minst tre timmars varaktighet, för dag räknat, å sådan båt under gång, höjas, jämlikt föreskrift i 2 § av samma kap., förenämnda grundbelopp:

vid icke-stationär förläggning i allmänhet med 125 %, men under månaderna december, januari och februari i farvatten norr om 50° nordlig latitud med 175 %, samt

vid stationär förläggning med 75 %.

Underofficer, maskinist, åtnjuter, oavsett sjötilläggets belopp enligt bestämmelserna i 1 och 2 §§, dessutom särskilt tillägg, vid stationär förläggning med 50 % och vid icke-stationär förläggning med 100 % av det enligt 1 § utgående sjötillägget. Till underofficer eller korporal, som under sjötjänstgöring omhänderhar uppbörd, utgår särskild ersättning med 50 öre för dag.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 28 januari 1926 har inspektören för undervattensbåtvapnet anfört följande.

Allt sedan världskrigets slut hade det visat sig svårt att erhålla tillräckligt antal underofficerare för undervattensbåtarnas bemanning. Vakanser hade städse förefunnits, och ett flertal åtgärder hade under årens lopp vidtagits för deras fyllande. Sålunda hade cheferna för underofficers- och sjömanskärerna under åren 1918—1923, efter upprepade framställningar av inspektören för undervattensbåtvapnet, berett personal från andra yrkesgrenar tillfälle till övergång till undervattensbåttjänst. Ansträngningarna att på detta sätt få vakanserna fyllda hade emellertid endast givit till resultat, att ett fåtal styrmän eller maskinister anmält sig för övergång, varigenom behovet ej ens tillnärmelsevis blivit fyllt.

Omkring årsskiftet 1923—1924 hade ett förhållandevis stort antal undervattensbåtdare befordrats till underofficerare av 3. graden, varjämte 3 styrmän övergått till undervattensbåttjänst. Vakanserna hade härvid blivit i det närmaste fyllda. Det därigenom inträffade gynnsamma läget hade emellertid blivit av kort varaktighet, enär ett flertal underofficerare under åren 1924—1925 måst skiljas från undervattensbåtvapnet på grund av sjukdom, som de i de flesta fall ådragit sig under den ansträngande undervattensbåttjänsten, varjämte två avgått med döden.

Då förnyade försök att på frivillighetens väg erhålla underofficerare för undervattensbåtvapnet givit negativt resultat, och då det antal undervattensbåtmatrosor och eldare, som under närmaste tid kunde beräknas bliva befordrade, varit ringa, hade andra utvägar måst sökas för vakansernas fyllande. Härvid hade det syntts möjligt att utnyttja den situation, som skulle inträda i samband med indragningarna inom underofficerskären. Det kunde nämligen förmodas, att det skulle finnas underofficerare av andra yrkesgrenar, som, inför utsikterna att bliva tvångsvis överförda, hellre skulle vilja övergå till undervattens-

båttjänst. De hade sålunda beretts tillfälle härtill genom generalorder nr 1022/1925, varvid även kompetenta korpraler ägt möjlighet att övergå till sådan tjänst. Resultatet härav hade emellertid blivit, att endast 5 kompetenta eldarekorpraler anmält sig, vilka omedelbart kommenderats att genomgå förberedande utbildning för undervattensbåttjänst i Karlskrona. Två av dessa hade icke kunnat uthärda undervattensbåttjänstens ansträngningar, utan blivit kasserade. Resultatet av sistnämnda försök hade sålunda blivit en ökning av 3 man. Då undervattensbåtmaterielen jämlikt 1925 års beslut angående försvarsväsendets ordnande icke skulle minskas utan ersättningsbyggnad omedelbart igångsättas, varigenom personalbehovet ökades, borde självfallet undervattensbåttjurmän och maskinister varken medgivnas s. k. frivillig övergång eller bliva föremål för tvångsvis överflyttning till övergångsstat, såvida icke en sådan åtgärd kunde anses förenlig med det fulla tillgodoseendet av försvarets intressen. Under senare delen av år 1925 hade emellertid ett flertal av undervattensbåttjurmäns underofficerare inlämnat ansökan om frivillig överflyttning till övergångsstat samt, i avvaktan på Kungl. Maj:ts beslut rörande överflyttningen, hemställt att komma i åtnjutande av tjänstledighet. Ehuru vederbörande stationsmyndigheter med ett undantag avstyrkt dessa framställningar, hade sådan tjänstledighet beviljats 7 undervattensbåttmaskinister. Genom dessa åtgärder hade vakansernas antal ytterligare ökat.

Sedan inspektören för undervattensbåttjurmäns i skrivelse till Kungl. Maj:ten den 9 november 1925 gjort förnyad framställning om åtgärders vidtagande för vakansernas fyllande, hade, genom generalorder nr 1397/1925, tillfälle åter beretts underofficerare och kompetenta korpraler att övergå till undervattensbåttjänst, varvid föreskrivits, att vederbörande sökande efter viss tid skulle kunna få återgå till förut innehavd yrkesgren. Denna utväg hade valts med hänsyn till att obenägenheten för undervattensbåttjänst efter verkställd undersökning kunde förmodas vara grundad därpå, att personalen ej ville för längre tid binda sig vid det ansträngande och riskfyllda arbetet vid undervattensbåttjurmäns. Sedan meddelande nu ingått från vederbörande stationsbefälhavare, att ingen enda sökande anmält sig för undervattensbåttjänst jämlikt sistnämnda generalorder, syntes alla för närvarande möjliga utvägar vara prövade för att på frivillighetens väg erhålla tillräckligt antal underofficerare för undervattensbåttjurmäns bemanning under nu rådande förhållanden.

Att tillgripa tvångskommendering till undervattensbåttjänst kunde icke anses lämpligt ur tjänstesynpunkt, enär självfallet undervattensbåttjurmäns då komme att betraktas som tvångsarbete, till förfång för materielns skötsel och vård samt övningarnas bedrivande. Att tvångskommendera personal till en så farofylld tjänst som undervattensbåttjurmäns kunde ej heller ur rent mänsklig synpunkt anses tilltalande, då vederbörande väl torde hava klart för sig riskerna. Följande siffror kunde i detta sammanhang förtjäna att anföras:

antalet kända förluster av människoliv vid samtliga länders undervattensbåttjurmäns hade under tiden före världskrigets utbrott utgjort omkring 200;

antalet sådana förluster under världskriget bland i detsamma deltagande flottor överstege vida, procentuellt räknat, förlusterna inom andra maritima vapenslag;

antalet sådana förluster efter världskrigets slut till och med föregående år uppginge, såvitt nu vore känt, till minst 300;

antalet sådana förluster inom svenska flottan utgjorde 2, oräknat de dödsfall, som kunde hänföras till sjukdom, ådragen genom undervattensbåttjurmäns;

antalet olyckstillbud inom svenska flottan av så allvarlig art, att hela besättningens förolyckande ej varit uteslutet, utgjorde 16, berörande omkring 270 man.

Att vår flotta varit förskonad från undervattensbåttjurmäns olyckor av större omfatt-

ning syntes kunna tillskrivas dels skicklighet och kunnsighet hos personalen, dels god och välkonstruerad materiel, dels i vissa fall god tur. Materielens goda beskaffenhet hade givetvis sin betydande anpart, men hur stor denna än kunde vara, så saknade den varje som helst värde, om undervattensbåtarna handhades av mindre skicklig personal eller av personal, som till följd av tvångskommendering saknade intresse för sin tjänst.

På grund av vad sålunda anförts kunde tvångskommendering av personal till undervattensbåttjänst varken anses rättvis eller bliva vapnet till fromma.

Orsakerna till att så många underofficerare vid undervattensbåtvapnet toge avsked från flottan vore mångahanda. Nämda personalgrupp bestode i allmänhet av synnerligen välutbildat, kunnigt och särskilt utvalt folk, som, bland annat, hade ingående kunskaper om fartygsmotorer och elektriska anläggningar och därför lätt kunde erhålla mycket förmånliga anställningar å handelsflottans motorfartyg, vilkas antal vore i stark ökning, samt å elektricitetsverk. Det borde därför ej förvåna, att ifrågavarande beställningshavare sökte sig en bättre utkomst, samtidigt som de därvid finge mindre arbete och större frihet, utsattes för mindre risker o. s. v.

Anledningarna till svårigheten att rekrytera undervattensbåtvapnets underofficerskår vore flerfaldiga. Vid å båda stationerna företagen undersökning bland representanter för vapnets olika underofficerskategorier hade framkommit en samstämmig uppfattning beträffande dessa svårigheters ursprung. Man hade framhållit, att, samtidigt med att undervattensbåtvapnet under de senare åren såväl i materiellt avseende som beträffande sättet för dess utnyttjande udergått en avsevärd utveckling, tjänsten ombord blivit långt mera såväl psykiskt som fysiskt påfrestande än förr. Därjämte hade de större riskmoment, som vore förenade med undervattensbåttjänsten, snarare ökat än minskats. Förr hade orsaken härtill mera legat i materielens ofullkomlighet och personalens mindre erfarenhet; numera vore det materielens krigsmässiga utnyttjande, som tvingade undervattensbåtschefen att taga betydande risker, för att det med övningarna avsedda ändamålet skulle vinnas. Man hade också framhållit tjänstens ganska jäktande och ensartade karaktär. Under helger och uppehåll i hamnar måste ofta omfattande arbeten pågå, för att materielen skulle kunna hållas i fullgott och sjövärdigt skick och för att de koncentrerade övningarna skulle kunna fortgå enligt uppgjorda planer. Äldre och yngre underofficerare hade härvid ungefär likartad tjänstgöring, under det att inom andra yrkesgrenar tjänsten för de äldre underofficerarna vore vida mindre fysiskt ansträngande än för de yngre, om än mera ansvarsfull. Bostadsförhållandena å undervattensbåtar vore i regel mindre goda och betydligt sämre än å andra fartyg, och de äldre underofficerarna saknade den bekvämlighet, som med dem jämförliga kamrater annorstädes åtnjöte. Tillfälle till verklig vila å en undergång varande undervattensbåt gäves knappast. För de yngre underofficerarna bleve slutmålet, befattningen såsom uppbördsman å undervattensbåt, icke tillräckligt lockande. Skillnaden mellan de äldres och de yngres tjänstgöringsförhållanden vore obetydlig. Det förhållandet, att överflyttning till annan yrkesgren, på grund av nu rådande vakanser, förvägrats dem, som så önskat, såvida icke nödvändigheten härav styrkts med läkarintyg, hade även gjort, att man tvekade att gå in vid ett vapen, där man för all framtid bundes.

Ovan andragna förhållanden samverkade, och kommendering å undervattensbåt betraktades numera som så krävande, att sjötillägget under inga förhållanden ansåges såsom tillräcklig kompensation för den såväl psykiskt som fysiskt synnerligen påfrestande tjänsten.

Personal av manskaps grad, som erhållit utbildning för undervattensbåttjänst, tilltalades synbarligen icke heller tillräckligt starkt av de förmåner, som komme att erbjudas dem såsom underofficerare, utan avginge till civil anställ-

ning, där bättre avlöningsförhållanden erbjödes. Enbart vid Stockholms station hade sålunda under hösten 1925 avgått 12 man, därav 9 korpraler, alltså ett ganska betydande antal jämförelsevis väl kvalificerad personal, som redan nått viss grad av utbildning.

Vad beträffade officerare, erforderliga för undervattensbåtvapnets bemanning, hade det, särskilt under åren efter kriget, varit förenat med svårigheter att få dugliga och för undervattensbåttjänsten lämpliga dylika att frivilligt ägna sig åt denna tjänst.

I detta sammanhang kunde jämväl framhållas, att det ej vore blott i Sverige, som svårigheter föreläge för att erhålla god och fulltalig personal för undervattensbåtarnas bemanning. Som exempel kunde här anföras England. Amiralitetets ansträngningar att erhålla personal på motsvarande sätt som hos oss hittills hade ej givit resultat. Man hade blivit tvungen ej blott att höja avlöningen avsevärt, utan dessutom att tillgripa tvångsrekrytering.

Vakansernas storlek bland undervattensbåtvapnets underofficerare framginge av en skrivelsen bifogad tablå. Uppgifterna å denna tablå vore beräknade för olika fall beträffande behov och brist samt såväl med som utan 10 % ersättningspersonal. Det torde emellertid böra framhållas, att i Kungl. Maj:ts proposition nr 50/1925 angiven grund för ersättningspersonalens beräkning måste, vad undervattensbåtvapnet beträffade, anses synnerligen låg, enär dess personals sjukprocent, särskilt i krigstid, borde räknas avsevärt högre än å övervattensfartyg. Även i fördelaktigaste fall — d. v. s. därest inga underofficerare beviljades frivillig övergång till övergångsstat — belöpte sig vakanserna för närvarande till ej mindre än 35—36 %. Beviljades åter nyssnämnd övergång, steg siffran till 39 % för undervattensbåtstyrmän och ej mindre än 50 % för undervattensbåtmaskinister.

Dessa vakanser hade sålunda nu bringat det därhän, att det med stora omkostnader och arbeten anskaffade, i sin helhet första linjen tillhörande undervattensbåtvapnet ej längre kunde helt utnyttjas till landets försvar. Detta vapen utgjorde dock otvivelaktigt en högst betydande del av rikets försvarskrafter, och att icke fullt utnyttja detsamma på grund av vakanser i dess bemanning vore icke förenligt med sund ekonomi och torde icke heller kunna anses varken försvarligt eller med rikets säkerhet förenligt.

Under dessa förhållanden syntes det uppenbart, att åtgärder omedelbart måste vidtagas för vakansernas fyllande snarast möjligt och så snabbt, att ytterligare avskedstagande förhindrades. Därest tvångskommendering ansåges utesluten, torde det bliva nödvändigt att säkerställa den frivilliga rekryteringen genom förbättrade avlöningsförmåner. I betraktande av att den personal, som erfordrades för undervattensbåtvapnets bemanning, vore relativt fåtalig, komme en rimlig löneförhöjning icke att uppgå till avsevärt belopp, i varje fall motsvarades kostnaden väl av den för landet stora fördelen av ett fullt brukbart undervattensbåtvapen.

Enär den större arbetsbörd, som påvilade undervattensbåtpersonalen, förefunnes ej blott under sjökommendering utan även å undervattensbåtdepåerna, dit praktiskt taget all iland varande undervattensbåtpersonal under längre eller kortare tider vore kommenderad, syntes det lämpligast att införa ett särskilt yrkestillägg, utgående med viss procent av den fasta lönen, nämligen:

för officerare 10 %;

för underofficerare och flaggkorpraler 25 %; samt

för korpraler 10 %.

Den ökning, som härigenom skulle drabba avlöningsanslaget, torde uppgå till omkring 90,000 kronor.

Vare sig nu föreslagen eller annan form för tillägg i avlöningen funne Kungl. Maj:ts gillande, hemställde inspektören, att medel för ändamålet måtte äskas

av 1926 års riksdag, samt att medel för den högre avlöningens utbetalande måtte ställas till förfogande redan under innevarande budgetår och i varje fall från och med den 1 juli 1926. Tillika hemställde inspektören, att frivillig övergång till övergångsstat icke måtte beviljas undervattensbåtvapnets underofficerare, såvida icke det fulla tillgodoseendet av försvarets intressen därmed kunde anses förenligt.

Yttrande av
marinförvalt-
ningen och
chefen för
marinstaben.

I ärendet hava marinförvaltningen och chefen för marinstaben den 15 februari 1926 avgivit gemensamt utlåtande och därvid anfört följande.

Den av inspektören för undervattensbåtvapnet framlagda utredningen ställde det utom allt tvivel, att snara åtgärder vore erforderliga för avhjälpande av personalbristen vid undervattensbåtvapnet. Inspektören hade jämväl påvisat åtskilliga vid undervattensbåttjänsten förekommande olägenheter. Om också vissa av dessa förhållanden, i detta sammanhang av mindre betydelse, kunde väntas bliva avhjälpta genom ändrade organisatoriska åtgärder eller dylikt, funnes för fyllande av personalbristen — enär tvångskommendering av personal till detta vapen endast i nödfall borde tillgripas — helt visst icke någon annan utväg än den av inspektören ifrågasatta, eller förbättrade avlöningsförmåner för personalen.

Förslaget att införa ett särskilt yrkestillägg att utgå från avlöningsanslaget syntes emellertid icke vara den i alla avseenden lämpligaste lösningen av föreliggande fråga. Det föreslagna lönetillägget torde nämligen böra utgå allenast under den tid, då tjänstgöring ombord å undervattensbåt i verklig mening fullgjordes. Enär det till undervattensbåtpersonalen under sjötjänstgöring för närvarande utgående sjötillägget just vore avsett att utgöra ersättning för den krävande och ansvarsfulla beskaffenheten av denna tjänstgöring, förefölle det vara riktigtast att vidtaga en höjning av sagda tillägg. Därigenom komme införandet av ytterligare en avlöningsform att undvikas.

Med utgångspunkt från nu gällande bestämmelser i 15 kap. av tilläggsbestämmelserna till de militära avlöningsreglementena hade marinförvaltningen och chefen för marinstaben verkställt en beräkning av den erforderliga kostnadsökningen under förutsättning, att förhöjningarna i sjötillägget enligt 2 § b) för personal, som vore inmönstrad å undervattensbåt eller ock, utan att vara å undervattensbåt inmönstrad, enligt av vederbörande befälhavare utfärdad order förrättade tjänst av minst tre timmars varaktighet, för dag räknat, å sådan båt under gång, bestämdes till följande procentsatser:

vid icke-stationär förläggning i allmänhet med, för officerare, korpraler och 1:a klass sjömän 200 procent, för underofficerare och flaggkorpraler 300 procent och för 2:a och 3:e klass sjömän 125 procent samt under månaderna december, januari och februari i farvatten norr om 50° nordlig latitud för samtliga ovan nämnda med ytterligare 50 procent, samt

vid stationär förläggning med, för officerare, korpraler och 1:a klass sjömän 125 procent, för underofficerare och flaggkorpraler 200 procent samt för 2:a och 3:e klass sjömän 75 procent.

Därjämte hade myndigheterna förutsatt, att personal, som tjänstgjorde å undervattensbåtdepå, komme att, för höjande av effektiviteten i fartygets beredskap å depåerna, i något större utsträckning än hittills tagas i anspråk för sjötjänstgöring, däri inbegripet jämväl fartygens rustning för provturer, och att vid sådan tjänstgöring skulle i enlighet med nu gällande föreskrifter för provtursdagarna utgå sjötillägg såsom vid icke-stationär förläggning.

Beräkningen slutade å en merkostnad för år räknat av 71,000 kronor. Om åtgärderna skulle hava den avsedda effekten, torde man knappast kunna räkna med att kostnaden för beredande av ökade förmåner för undervattensbåtpersonalen skulle kunna sättas till lägre belopp än det av myndigheterna sålunda beräknade.

För åvägabringande av de nyss angivna åtgärderna skulle erfordras vissa ändringar i nu gällande bestämmelser, meddelade dels i 15 kap. uti tilläggsbestämmelserna till de militära avlöningsreglementena, dels ock i kungl. brev den 19 januari 1924, angående kostnaderna för provturer med till flottans varv förlagda undervattensbåtar. Emellertid ville marinförvaltningen och chefen för marinstaben i detta sammanhang erinra, att myndigheterna genom ämbetsskrivelse den 9 oktober 1925 erhållit uppdrag att gemensamt, efter samråd med högste befälhavaren över kustflottan, avgiva förslag till de ändringar i bestämmelserna om personalens särskilda förmåner under sjökommendering, som kunde befinnas erforderliga för att åstadkomma den i propositionen nr 50 till 1925 års riksdag under anslaget till flottans krigsberedskap och övningar beräknade minskningen (155,000 kronor) av de av sagda förmåner betingade utgifterna. Denna fråga vore ännu icke slutbehandlad. Nyssnämnda minskning i utgifterna borde emellertid givetvis drabba undervattensbåtpersonalen i samma utsträckning som den övriga personalen. Denna omständighet gjorde det så mycket angelägnare, att den nu föreslagna utökningen av undervattensbåtpersonalens avlöning ombord komme till stånd.

Såsom förut nämnts, betingade förslaget en kostnad av 71,000 kronor, vilken kostnad icke varit förutsedd vid uppgörande av anslagsberäkningarna för nästa budgetår. De sålunda erforderliga medlen syntes böra äskas av riksdagen såsom ett särskilt extra anslag. Att redan för innevarande budgetår ställa medel till förfogande för ändamålet torde, ehuru önskvärt, icke vara möjligt att genomföra.

Med stöd av vad sålunda anförts, hemställde marinförvaltningen och chefen för marinstaben, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för beredande av ökade förmåner under sjökommendering åt personal, tjänstgörande å undervattensbåt, för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 71,000 kronor.

Slutligen finge myndigheterna tillstyrka inspektörens för undervattensbåtvapnet hemställan, att frivillig övergång till övergångsstat i regel icke måtte beviljas underofficerare vid undervattensbåtvapnet.

Försvarsväsendets lönenämnd har den 22 februari 1926 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anfört följande.

Därest förslag om förbättrade avlöningsförmåner för undervattensbåtpersonalen med hänsyn till rekryterings behöriga upprätthållande ansåges böra föreläggas 1926 års riksdag, syntes det lönenämnden — som icke varit i tillfälle att företaga sådan utredning av frågan, som torde böra föregå ett slutligt reglerande av densamma — att det av marinförvaltningen och chefen för marinstaben föreslagna systemet, enligt vilket avlöningsförbättringen skulle beredas genom förhöjning av sjötillägget, vore att föredraga framför den av inspektören för undervattensbåtvapnet förordade lösningen med ökning av den fasta lönen. Det av marinförvaltningen och chefen för marinstaben framlagda förslaget skulle för olika befattningshavare innebära följande förhöjningar för dag av det nu utgående sjötillägget:

	Förhöjning under stationär förläggning.	Förhöjning under rörlig för- läggning (mars- november mån.).
	Kronor.	Kronor.
Kapten.....	1: 50	2: 25
Löjtnant.....	1: —	1: 50
Underofficer av 2. graden.....	1: 75	2: 45
Flaggkorpral.....	1: 50	2: 10
Korpral (eldare).....	—: 40	—: 60
» (ej eldare).....	—: 30	—: 45

Yttrande
av försvars-
väsendets
lönenämnd.

Vid avvägandet av förhöjningarna för de skilda tjänstegraderna hade myndigheterna tagit hänsyn till den erfarenhet, som vunnits rörande föreliggande rekryteringssvårigheter. Lönenämnden hade visserligen ej haft möjlighet att bilda sig en bestämd uppfattning, huruvida beloppen i fråga vore lämpligt avvägda, men hade lönenämnden likväl icke funnit skäl framställa erinran mot att desamma försöksvis komme till tillämpning.

Departements-
chefen.

Vad inspektören för undervattensbåt vapnet anfört rörande vakanserna inom nämnda vapens personal synes mig innebära ett så allvarligt förhållande, att åtgärder i syfte att stimulera rekryteringen av berörda personal ofördröjligen torde böra vidtagas. Detta så mycket mera som det på grund av särskilda omständigheter icke kan undvikas att i enstaka fall medgiva även underofficerare vid undervattensbåt vapnet överföring till övergångsstat. För fyllande av vakanserna torde tvångskommendering i varje fall icke böra anlitas, förrän andra åtgärder visat sig icke leda till önskat resultat. Den utväg, som närmast bör prövas, är den av myndigheterna förordade, nämligen att bereda ifrågavarande personal en mera gynnad ställning i avlöningshänseende. Den av inspektören för undervattensbåt vapnet föreslagna höjningen av den fasta lönen representerar måhända rent psykologiskt det bästa greppet på frågan, men, då även en ökning av sjö tillägget torde kunna leda till avsett resultat, anser jag i likhet med de i ärendet hörda myndigheterna sistnämnda utväg böra i första hand försöksvis anlitas. I samband med den utredning angående begränsning av kostnaderna för sjöavlöningsförmånerna, som för närvarande pågår och vilken är avsedd att läggas till grund för ändrade bestämmelser i ämnet från och med ingången av nästa budgetår, torde alltså i ovan angivna syfte en reglering av undervattensbåtpersonalens sjö tillägg böra övervägas. Medel för bestridande av härav föranledda kostnader, vilka med stöd av marinmyndigheternas beräkningar torde böra upptagas till 71,000 kronor, hava visserligen icke kunnat beräknas i årets statsverksproposition, men beloppet i fråga torde likväl kunna beredas plats å budgeten samt i frågans nuvarande läge lämpligen böra beviljas i form av särskilt extra anslag.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för beredande av ökade förmåner under sjökommendering åt personal, tjänstgörande å undervattensbåt, för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 71,000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Fritz Dahlborn.